

Практика

по третирането на репо сделките и обратните репо сделки с безналични ценни книжа, регистрирани в Централен депозитар

Комисията за финансов надзор на основание чл. 9, ал. 1 ЗКФН оповестява следната практика по третирането от поднадзорните й лица на репо сделките и обратните репо сделки с безналични ценни книжа, регистрирани в Централен депозитар (ЦД), които имат за цел осигуряване на финансиране и получаване на допълнителен доход.

Преобладаващата част от репо сделките и обратните репо сделки на българския финансов пазар са обезпечителни сделки, при които има прехвърляне на ценните книжа, представляващи обезпечение по сделката. Съгласно Закона за публичното предлагане на ценни книжа (ЗППЦК) промяната в собствеността на безналични ценни книжа има действие от регистрацията им по сметка в ЦД и обезпечените лица в резултат на прехвърлянето им стават носители на всички права, свързани със собствеността върху тях. В случай на прехвърляне на акции, лицата се вписват в качеството им на акционери в книгата на акционерите, водена от ЦД и същите имат право да упражняват и правата на глас в Общото събрание, т.е. могат да упражняват контрол или влияние върху дейността на дружествата, чиито акционери са.

Репо сделката и обратно репо сделката с безналични ценни книжа, регистрирани в ЦД, е сделка, която се използва като техника за получаване на краткосрочно финансиране и за получаване на допълнителни доходи. Целта на репо сделката или обратно репо сделката не е реално инвестиране в безналични ценните книжа.

Настоящата практика се отнася за:

- лицата, които имат задължение за разкриване на дялово участие по чл. 145 и следващите от ЗППЦК, както и за целите на изискванията за отпращане на търгово предложение по чл. 149 и следващи от ЗППЦК;

- лицата, които имат задължения във връзка с придобиването на квалифицирано дялово участие в инвестиционен посредник съгласно чл. 26 – 26д от Закона за пазарите на финансови инструменти; във връзка с придобиването на квалифицирано дялово участие в управляващо дружество съгласно чл. 107 от Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на другите предприятия за колективно инвестиране (във връзка с чл. 26-26д и чл. 40 от ЗПФИ); във връзка с придобиването на квалифицирано участие в застрахователно акционерно дружество съгласно чл. 16 от Кодекса за застраховането; във връзка с придобиване на дялово участие в здравноосигурително дружество съгласно чл. 94 от Закона за здравното осигуряване; във връзка с придобиването на квалифицирано участие в пенсионноосигурително дружество съгласно чл. 121ж от Кодекса за социално осигуряване.

- инвестиционните посредници във връзка с определяне на експозициите по чл. 7, ал. 5, т. 1, 3 и 4 от Наредба N35 за капиталовата адекватност и ликвидност на инвестиционните посредници;

- колективните инвестиционни схеми във връзка с изчисляване на ограниченията за инвестиране съгласно чл. 38, чл. 39, чл. 45 и следващите от Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на другите предприятия за колективно инвестиране;

- пенсионноосигурителните дружества и фондовете за допълнително пенсионно осигуряване, във връзка с изчисляване на ограниченията за инвестиране съгласно чл. 175-179 и чл. 249-251 от Кодекса за социално осигуряване;
- застрахователите за целите на изчисляване на ограниченията за инвестиране на техническите резерви съгласно чл. 74 от Кодекса за застраховането;
- здравноосигурителните дружества за целите на изчисляване на ограниченията за инвестиране на здравноосигурителните технически резерви съгласно чл. 90д и 90е от Закона за здравното осигуряване.

С оглед на гореизложеното, независимо от начина на придобиване на безналичните ценни книжа, включително и чрез репо сделка или обратно репо сделка, приобретателят следва да спазва нормативно заложените ограничения и изисквания.

Не се счита, че са нарушени нормативно определените ограничения, съответно че са налице нормативните изисквания, посочени по-горе, ако придобиването на безналични ценни книжа е извършено чрез прехвърлителна сделка въз основа на договор за репо сделка и обратно репо сделка, в който е уредено, че:

1. съществува безусловен и неотменяем ангажимент за обратно изкупуване на безналичните ценни книжа на определена бъдеща дата и при определена цена;
2. правата на глас по прехвърлените безналични ценни книжа се упражняват от прехвърлителя, като това обстоятелство е отразено в регистрите на ЦД (или до отразяването му в регистрите на ЦД да е уредено по друг начин, осигуряващ упражняването правото на глас от прехвърлителя и ограничаващ упражняването му от приобретателя);
3. за периода на действие на договора приобретателят на безналичните ценни книжа не може да се разпорежда (прехвърля или залага) с тях преди насрещната страна по сделката да е упражнила правото си или задължението си за обратно изкупуване, или крайният срок за обратно изкупуване да е изтекъл;
4. сделката се сключва на стойност, не по-голяма от 70% от пазарната стойност на прехвърлените ценни книжа на датата на сключване на договора;
5. максималният срок на договора е не по-дълъг от 6 месеца;
6. се изисква предоставяне на допълнително обезпечение, в случай че пазарната стойност на прехвърлените ценни книжа спадне под 30% от тяхната пазарна стойност на датата на сключване на договора;
7. изправната страна по договора придобива прехвърлените по сделката безналични ценни книжа, ако не са изпълнени условията по договора, като в този случай се счита, че договорът за репо и обратно репо с безналични ценни книжа се третира като договор за покупко продажба на ценни книжа.

С цел удостоверяване на обстоятелствата, че репо сделка или обратно репо сделка, сключена от поднадзорно на Комисията лице, отговаря на посочените по-горе условия, поднадзорните лица представят в комисията заверени копия от сключените от тях договори за репо сделка или обратно репо сделка, включително и допълнителните споразумения към тях. При неизпълнение на договора в случаите по т. 7, приобретателят на безналичните ценни книжа следва да уведоми комисията.

С оглед отразяване на условията по прехвърлянето на безналичните ценни книжа в резултат на репо сделка или обратно репо сделка, ЦД следва да води отделен регистър на безналичните ценни книжа, придобити в резултат на репо или обратно репо сделка, в

който да се вписват и условията, при които се упражняват правата на глас по тези ценни книжа.

Поради факта, че принципно репо сделката и обратно репо сделката се сключват не с цел придобиване или продажба на ценни книжа, а за постигане за определен резултат – в конкретния случай на настоящата практика за получаване на финансиране или за реализиране на допълнителен доход, следва за периода на действието на договора тя да бъде отразена във финансовите отчети и оценена от поднадзорното лице съобразно целите, за които се сключва сделката.

Стойността на експозицията на поднадзорно лице към едно лице, съответно към един емитент, възникнала в резултат на репо сделка или обратно репо сделка, отговаряща на посочените по-горе изисквания, следва да се изчислява въз основа на балансово записаните активи и пасиви. Така например, в случаите на обратни репо сделки при поднадзорните на комисията лица, когато безналичните ценни книжа, са прехвърлени по техни сметки в ЦД, те следва да отразят счетоводно договора за обратно репо сделка като вземане и дериватив, отразяващ ангажимента за обратно връщане на прехвърлените като обезпечение безналични ценни книжа. Стойността на договора следва да се изчислява на тази база, независимо, че в регистрите на ЦД е отразено, че поднадзорните лица са притежатели на безналичните ценни книжа.

Минимално съдържание на договорите за репо сделки и обратно репо сделки:

1. безусловен и неотменяем ангажимент за обратно изкупуване на безналични ценни книжа на определена бъдеща дата и при определена стойност;
2. информация за:
 - а) брой безналични ценни книжа, предмет на договора и единична цена по репо (обратно репо) сделката, емисия на ценните книжа (ISIN);
 - б) дата на сепълмента по сделката;
 - в) дата на обратно изкупуване по сделката;
 - г) срок на договора;
 - д) стойността на отстъпката от пазарната стойност на безналичните ценни книжа, определена в процент от пазарната стойност;
 - е) разходите по сделката и метода за изчисляването им, включително размера на лихвата, нейната честота и лихвената конвенция;
 - ж) сроковете и начина на плащане на лихвата и другите разходи по сделката;
3. упражняване правото на глас от прехвърлителя и начин на уреждане на упражняването;
4. определяне ползвателя на правото на дивидент и начин за получаване му, съответно на плащания на главница и лихви по дългови ценни книжа;
5. упражняване правата по безналичните ценни книжа, включително участие в увеличението на капитала от прехвърлителя;
6. изискване за предоставяне на допълнително обезпечение, в случай че пазарната стойност на прехвърлените ценни книжа, предмет на сделката, спадне под 30% от тяхната пазарна стойност на датата на сключване на договора;
7. условия и ред за удовлетворяване на изправната страна по сделката при забава или неизпълнение на задължение по договора.
8. условия по придобиване на прехвърлените по сделката безналични ценни книжа, ако не са изпълнени условията по договора;

9. ограничаване на разпореждането (прехвърля или залага) с безналичните ценни книжа за периода на действие на договора преди насрещната страна по сделката да е упражнила правото си или задължението си за обратно изкупуване или крайният срок за обратно изкупуване да е изтекъл;

Под пазарна стойност по т. 2, б. „д” и т. 6 се разбира цената на затваряне от регулиран пазар за предходния ден на сключване на сделката.

Стойността на отстъпката, определена в процент по т. 2, б. „д”, към датата на подписване на договора следва да бъде не по-малка от 30 % от пазарната стойност.

Всички практики, свързани с третирането на репо сделки и обратно репо сделки с безналични ценни книжа, регистрирани в ЦД, които имат за цел осигуряване на финансиране и получаване на допълнителен доход, огласявани от КФН преди настоящата, се отменят.

Настоящата практика е приета с Протокол N 8/15.02.2012 г. на заседание на КФН.